

Sammanfattning av utredningens slutsatser och förslag

Våren 2003 presenterades det statliga betänkandet "Unga utanför" (SOU 2003:92). Där konstaterades att antalet 16-24-åringar som befinner sig utanför såväl studier som arbete vuxit markant under 1990-talet. I syfte att underlätta för ungdomar med etableringssvårigheter föreslog därför utredaren att försöksverksamhet med sk "Navigator" skulle ske i ett tiotal av landets kommuner. Utredaren föreslog även ett skärpt lagstadgat ansvar för kommunerna att ordna uppsökande verksamhet för alla ungdomar upp till 20 års ålder som inte har någon sysselsättning. Stockholms kommunstyrelse tog i december 2003 beslut om att staden skulle tillskriva regeringen med en begäran om att få ingå i ett pilotförsök med kommande navigatorcentra. I maj 2005 godkände ungdomsstyrelsen Stockholms ansökan om att bedriva försöksverksamhet med navigatorcentra.

Ett förtydligande av det kommunala uppföljningsansvaret träder i kraft i skollagen den 1 juli 2005. Stadsledningskontorets och utbildningsförvaltningens utredning om stockholmsungdomar mellan 16 och 19 år som inte studerar på gymnasiet ger vid handen att det i staden idag finns runt 2 700 ungdomar som omfattas av det kommunala uppföljningsansvaret. Det finns därför ett stort behov av att följa upp de ungdomar i åldersspannet:

- som inte gått vidare från grundskolan till gymnasiet
- som inte tagit slutbetyg
- som saknar sysselsättning

Det finns även ett påtagligt behov av att vidareutveckla såväl rutiner som IT-system för att kunna skapa en fullständig bild av individuella behov och möjliga stödåtgärder.

Med utgångspunkt i stadsledningskontorets och utbildningsförvaltningens utredning och med anledning av ett skärpt kommunalt uppföljningsansvar föreslås följande:

Ansvarsfördelningen ligger fast i enlighet med kommunfullmäktiges beslut från 1995. Det innebär att stadsdelsnämnderna även fortsättningsvis ansvarar för att skolpliktiga elever fullgör sin skolgång. Praktiskt innebär detta att hemskolans rektor håller sig informerad om var barn och ungdomar i upptagningsområdet går i skolan någonstans. Stadsdelsnämnderna bär även fortsättningsvis det huvudsakliga uppföljningsansvaret för ungdomar i åldern 16 – 19 år. Utbildningsnämnden äger även fortsättningsvis det huvudsakliga utbildningsansvaret; uppgiften att tillhandahålla, erbjuda och informera om utbildningsmöjligheter. Utbildningsnämnden får dock ett särskilt uppdrag att bygga upp och ansvara för ett centralt register där alla stadens ungdomar i åldersspannet 16-19 år finns registrerade - oavsett sysselsättning. Utbildningsnämnden föreslås även få uppdraget att utarbeta nya rutiner och initiera samarbete med andra huvudmän i syfte att bygga upp en optimal elevrapportering. Den nyinrättade IV-slussen tillhandahåller utbildningar inom ramen för det individuella programmet. På IV-slussen finns även vägledare som kan informera om och slussa vidare till studier på nationella program. Utbildningsnämnden har också ett särskilt ansvar i att verka för att minska antalet avhopp från gymnasieskolan/öka genomströmningen i gymnasieskolan.

Utbildningsnämnden ansvarar för att uppgifterna i det centrala registret uppdateras mot befolknings-/skolregistret beroende på vilken systemlösning som väljs. Utbildningsnämnden får uppdraget att se över vilken teknisk systemlösning som är lämpligast. Överlämning av uppgifter om ungdom som inte återfinns i studier görs till respektive stadsdelsnämnd där ungdomen är bosatt. Dessa lämnar över uppgifterna till ett navigatorcentra, alternativt sker överlämning direkt från utbildningsnämnden till ett navigatorcentra.

Den samlade utredningen föreslår ett överlämnande till navigatorcentra i enlighet med liggande förslag där tre centra inrättas; i nordvästra, södra och centrala staden. Utgångspunkten är att bygga upp en organisation som skall vara så flexibel över tid att den kan anpassas efter det antal ungdomar som är i behov av stöd genom navigatorcentra. Målgruppen skall vara ungdomar mellan 16 – 24 år som varken studerar, arbetar eller har någon annan form av sysselsättning och riskerar långvarig arbetslöshet. Inledningsvis ska centren främst rikta sig till ungdomar i åldrarna 16-19 år. Därefter ska verksamheten successivt utökas till att omfatta hela målgruppen.

Centren skall utgöra en bas för arbetet med ungdomar som befinner sig utanför skola och arbetsmarknad. Syftet med verksamheten är att öka andelen ungdomar som fullföljer gymnasiestudier och att på sikt minska ungdomsarbetslösheten. Navigatorcentren skall arbeta uppsökande och erbjuda individuellt utformade insatser som ger en god grund för fortsatta studier eller som på bästa sätt bidrar till ungdomarnas personliga utveckling mot en framtida etablering på arbetsmarknaden. Navigatorcentren skall tydliggöra de resurser som finns för ungdomar på olika håll inom staden och fungera som en plattform som underlättar ett aktivt samarbete över stadsdelsgränser och med externa aktörer.

För att möjliggöra ett samlat utvecklingsarbete med målgruppen föreslås att stadsdelsnämnderna lägger över det praktiska arbetet med det kommunala ungdomsprogrammet för unga, KUP, på navigatorcentren.

Då stadsdelsnämnderna bär uppföljningsansvaret för ungdomar i åldern 16–19 år föreslås att stadsdelsnämnderna även har ansvaret att driva navigatorcentren. Förslaget utgår ifrån att flera stadsdelsnämnder går samman och gemensamt driver ett navigatorcentra inom respektive geografiskt område. En samordningsfunktion behövs för att koordinera arbetet med att bygga upp och utveckla navigatorcentren under försöksperioden. Efter denna period behövs en fortsatt, dock något mindre samordningsfunktion. Utredningen föreslår att denna funktion förläggs på utbildningsnämnden.

Enligt de beräkningar som gjorts kostar etableringen av navigatorcentren c:a 3 mnkr och driften c:a 22,5 mnkr per år. Etableringsfasen beräknas finansieras med medel från Ungdomsstyrelsen och Kompetensfonden. Under försöksperioden 2006-2007 föreslås att utbildningsnämnden tillförs medel för driften av navigatorcentren och uppbyggnad av nytt register/nya tekniska systemlösningar. Driftmedlen ska vidare fördelas till de tre stadsdelsnämnder som enligt förslaget skall ansvara för den inomregionala samordningen av varje navigatorcentra.

Arbetsgruppernas sammansättning

Denna utredningsrapport och de förslag den innehåller har utarbetats av representanter från stadsledningskontoret i samarbete med utbildningsförvaltningen. Vid beredningen av pilotprojektet med navigatorcentra har en styrgrupp bestående av representanter för utbildningsförvaltningen, stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningen medverkat. En arbetsgrupp med chefen för utbildningsförvaltningen, stadsdelsdirektörer samt representanter för stadsledningskontoret har haft i uppdrag att lägga förslag om fördelningen mellan nämnderna vad avser uppföljning, ansvar och rutiner. De båda arbetsgrupperna har samverkat under arbetets gång och mot slutet av utredningsperioden i praktiken blivit en gemensam vilket också nu lett till att den samlade utredningens förslag presenteras i denna rapport.

Allmän bakgrund

Våren 2003 presenterades det statliga betänkandet "Unga utanför" (SOU 2003:92). Där konstaterades att antalet 16-24-åringar som befinner sig utanför såväl studier som arbete vuxit markant under 1990-talet. I syfte att underlätta för ungdomar med etableringssvårigheter föreslog därför utredaren att försöksverksamhet med sk. "Navigator" skulle ske i ett tiotal av landets kommuner. Utredaren föreslog även ett skärpt lagstadgat ansvar för kommunerna att ordna uppsökande verksamhet för alla ungdomar upp till 20 års ålder som inte har någon sysselsättning. I samband med att den ungdomspolitiska propositionen "Makt att bestämma – rätt till välfärd" presenterades hösten 2004, föreslog regeringen ett förtydligande av det kommunala uppföljningsansvaret i skollagen.

Stockholms kommunstyrelse beslutade i december 2003 att staden skulle tillskriva regeringen med en begäran om att få ingå i ett pilotförsök med kommande navigatorcentra. Ansökan undertecknades av skolborgarrådet, socialborgarrådet samt arbetsmarknads- och integrationsborgarrådet. I kommunstyrelsens beslut gavs arbetsmarknads-, integrations- och demokratienheten ansvaret för att initiera och samordna utvecklingsarbetet. Under hösten 2004 tillsatte staden en utredning med uppdrag att undersöka förutsättningarna för utvecklande av navigatorcentra. Utredningen visar på ett behov av att tydliggöra såväl ansvarsfördelning som registreringsrutiner vad avser uppföljning av ungdomar mellan 16 och 19 år.

Biträdande stadsdirektören gav i anslutning till detta en förvaltningsövergripande arbetsgrupp i uppdrag att lägga förslag om fördelningen mellan nämnderna vad avser uppföljning, ansvar och rutiner. I föreliggande rapport redovisas utredningsresultat och förslag från arbetet i bägge grupperna.

I. Det kommunala uppföljningsansvaret – registreringsrutiner och ansvarsfördelning.

1. Det kommunala uppföljningsansvaret - bakgrund